Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

TER BESLISSING

Datum
1 september 2026

Onze referentie
IENW/BSK-2026/142524

Opgesteld door
DG Water en Bodem
Dir.Bodem, Ruimte en Klimaatadaptatie
Bodem

Beslistermijn
8 september 2026

Bijlage(n)
1

Aan Staatssecretaris

nota Harbersbrief Bodem en Ondergrond

Aanleiding
Vanwege de Comptabiliteitswet moet IenW periodieke rapportages (PR) laten uitvoeren conform de Regeling periodiek evaluatieonderzoek 2022. Dit zijn syntheses van bestaande en eventuele nog te verrichten beleidsevaluaties. Bijgevoegde Kamerbrief is de zogenoemde Harbersbrief waarin de PR voor het beleidsthema bodem en ondergrond wordt aangekondigd.

Geadviseerd besluit
U wordt geadviseerd bijgevoegde brief aan de Tweede Kamer te verzenden.

Kernpunten
- De Harbersbrief dient voor Prinsjesdag 2026 te zijn ontvangen door de Kamer.
- Een opdrachtnemer voert de PR uit en verzorgt een onafhankelijk oordeel van een externe deskundige, conform de Regeling.
- De PR zal gebaseerd zijn op een synthese van de bestaande evaluaties van de beleidsinstrumenten rondom bodem en ondergrond, zoals beschreven in de doelenboom onder Artikel 13 van Hoofdstuk XII van de Rijksbegroting. De evaluaties zijn beschreven in de strategische evaluatieagenda (SEA) van de begroting.
    - U stelt zo nodig *ad hoc* evaluaties te laten uitvoeren om witte vlekken in de bestaande informatie te adresseren.
    - Naast evaluaties wordt gebruik gemaakt van Kamerbrieven en rapportages van Rijkswaterstaat.
    - Beleid voor landbouwbodems valt onder LVVN en wordt niet meegenomen.
- Het rapport op basis van het onderzoek is een synthese van de evaluaties en rapportages, trekt conclusies en geeft aanbevelingen.
- Indien de Kamer in reactie op de Harbersbrief aanvullende vragen of wensen heeft, worden deze meegenomen in het rapport.
- In 2020 vond de laatste beleidsdoorlichting over geheel Artikel 13 plaats, over de periode 2014-2019. De brief aan de Tweede Kamer noemt de aanbevelingen toentertijd en beschrijft hoe deze zijn opgevolgd.
- De PR bestrijkt de jaren 2020 tot en met 2026. De scope is niet heel Artikel 13, maar het thema bodem en ondergrond. Anders dan in 2020 worden Caribisch Nederland en drinkwater niet meegenomen, omdat de Regeling van 2022 periodieke rapportages voor thema's en niet artikelen

voorschrijft. De brief aan de Tweede Kamer omschrijft de beleidsinhoudelijke wijzigingen in deze jaren. De opdrachtnemer distilleert hieruit een beleidstheorie, aan de hand waarvan een aantal onderzoeksvragen wordt beantwoord. Deze staan in de brief.
- U zegt toe de resultaten en uw appreciatie voor het einde van 2027 naar de Kamer te sturen.

Krachtenveld
Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Toelichting
- De Harbersbrief is vernoemd naar het toenmalige VVD-Kamerlid Mark Harbers dat in 2014 een motie indiende om de Kamer voorafgaand aan een beleidsdoorlichting te informeren over de opzet en vraagstelling en haar de mogelijkheid te geven hier invloed op uit te oefenen.[1]
- Het rapport uit 2020 adviseerde om nieuwe afspraken te maken met de decentrale overheden, gezien het sterk gedecentraliseerde karakter van het bodembeleid en de daarmee samenhangende gezamenlijke verantwoordelijkheid. Dit opgevolgd middels de bestuurlijke afspraken, eerst per jaar en sinds 2023 tot 2030. Naast uitvoering van de bestuurlijke afspraken gaat er geld naar de SPUK Bodem en subsidieregelingen.
- Als beleidsinhoudelijke wijzigingen wordt in de brief genoemd: nieuwe uitdagingen rondom diffuse stoffen zoals PFAS, vraagstukken over toepassing van circulaire materialen, de hersanering van het EMK-terrein, de toenemende aandacht voor niet-chemische aspecten van bodemkwaliteit zoals bodemdaling en sponswerking, de Europese Bodemmonitoringsrichtlijn, versterking van het stelsel Kwaliteitsborging in het bodembeheer, versterking van toezicht door ILT en de ruimtelijke ordening van de ondergrond.
- De Memorie van Toelichting van de Rijksbegroting beschrijft de systeemverantwoordelijkheid van IenW voor bodem en ondergrond. Met als specifieke doelstelling hierbij bewuster en duurzamer omgaan met bodem en ondergrond en het ondersteunen van decentrale overheden. De bijbehorende subdoelstellingen zijn saneren van historische verontreinigingen met onaanvaardbare risico's en het in beeld brengen van PFAS-aandachtslocaties; en het continu behouden, en waar nodig duurzaam versterken, van de maatschappelijke functies van bodem en ondergrond.
- Bij de beleidsdoorlichting van Artikel 13 in 2020 werd beleid ten behoeve van drinkwater in Caribisch Nederland (CN) meegenomen, bij de PR in 2027 niet. Vanwege de Regeling van 2022 wordt een PR namelijk voor een thema gemaakt, niet een artikel. De in de brief genoemde bedragen zijn de totale uitgaven aan het onderdeel Ruimtegebruik bodem, met aftrek van de uitgaven aan CN.
- Verschillend beleid zit in verschillende fases van de beleidscyclus en daardoor verschillen de evaluaties in abstractieniveau. U kondigt aan waar nodig en zinvol *ad hoc* evaluaties te laten uitvoeren om eventuele witte vlekken te adresseren.

[1] Tweede Kamer 2014-2015, 34 000, nr. 36.

- De activiteiten bij bodem en ondergrond dragen bij aan doelen op andere beleidsthema's, met name waterkwaliteit, drinkwater, energie en klimaat. Beleid voor landbouwbodems valt onder verantwoordelijkheid van de Minister van LVVN en zal daarom geen onderwerp zijn van deze PR.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
02.	Harbersbrief Bodem en Ondergrond	Kamerbrief waarin periodieke evaluatie wordt aangekondigd.

Datum
1 september 2026

Onze referentie
IENW/BSK-2026/142524

Opgesteld door
DG Water en Bodem
Dir.Bodem, Ruimte en Klimaatadaptatie
Bodem

Aan
Staatssecretaris

Bijlage(n)
1